

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. IV. De Horarum initio. Cvr à Versu Domine labia mea aperies, incipiat nocturna synaxis. Quid sit mysticè aperiri labia. Completorio cur praemittatur hic Versus, Convertite nos Deus salutaris noster. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

opus, quem fides cœlestium erigit. Qui te dicit in Christo manere, debes sicut ipse ambulavit, & tu ambulare. Quod si propriam gloriam quæris, florenti invidet, absenti detrahit, reponis lædenti te: hoc Christus non fecit. Confiteris te nosse Deum, factis autem negas. Non rectè planè, sed impiè linguam Christo, animam dedisti Diabolo. Vides quod non faciat hominem rectum fides etiã recta, quæ non operatur ex dilectione. Sed nec opera quamvis recta rectum cor efficere sufficiunt sine fide. Rectas ergo studeamus facere vias nostras, & studia nostra: levemus corda nostra cum manibus ad Deum, ut toti recti inveniamur fidei nostræ rectitudinem rectis actibus comprobantes. Ut enim ait Sanctus Calixtus Papa 6, Non benè vivit, qui non rectè credit.

§. IV.

De Horarum Initio.

Cur à versu Domine labia mea aperies incipiat nocturna synaxis. Quid sit mystice aperiri labia. Completorio cur præmittatur hic versus, Convertite nos Deus salutaris noster. Cor. versio vera que sit. Ira Dei duplex. Usus multiplex hujus versu, Deus in adjutorium meum intendente.

1. Omnes horæ Canonicæ à primo versiculo Psalmi sexagesimi noni, *Deus in adjutorium meum intende*; usu immemorabili incipere solent. Huic in Nocturna synaxi versum *Domine labia mea aperies* ex Psalmi 50. præmittit Ecclesia Romana, postponunt Monachi. In Completorio autem præponitur ferè ab omnibus Ecclesiis Psalmi 84. versiculus *Convertite nos Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis*. Initio itaque nocturnæ precis labia clausa in Completorio petimus aperiri, Dominum exorantes, ut, qui labia olim Prophetæ calculo mundavit ignito, nostra quoque dignetur purgare, & aperire. Nam cum dicat Scriptura p, *Non est speciosa laus in ore peccatoris*, quis audeat divinas laudes immundis labiis decantare, ni prius obstrueta per peccatum oris claustra misericorditer aperiat ille, qui solus potest facere mundum de immundo conceptum semine? Ne-

mo enim potest laudare Deum, nisi Deus aperiat labia, ut ostendit Augustinus q contra duas epistolas Pelagianorum. Alioquin fugillabit nos durissima illa exprobratione, *Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò odisti disciplinam, & projecisti sermones meos retrorsum*. Ad rem Chrysostomus s: Peccatum suapte natura linguam astringit, & os obturat. Quam sententiam complens Ambrosius r ait; Cujus ergò labia aperit Deus, hunc peccati absolvit reatu. A vinculis itaque peccatorum absolvi petimus, cum dicimus, *Domine labia mea aperies*. Et quia justus prior accusator est sui, accusamus nos ipsos ante orationem confitentes peccata nostra, quatenus reconciliati per gratiam Dei facilius exaudiri mereamur. De impiis scriptum est, quia dixerunt, *Labia nostra à nobis sunt, quis noster Dominus est?* Et ideo oratio illorum erit execrabilis: At labia Sponsæ, labia fidelis animæ dulcia, & purpurea dicuntur esse sicut favius distillans, sicut vitta coccinea x. Cum ipsi Sponsa, inquit Gilbertus Abbas y. Sponsa loquitur in loquela dulcioris labii, & lingua altera; Tunc cordis labia verè melle delectationis distillant divinæ: imò non tam distillant, quam fluunt, quoniam hora illa in melleas affectiones tota convertitur. Beata vicissitudo, quando de corde Sponsæ quædam fluente mellis emanant in Dilectum, & ab ipso redundant in Sponsam. Ad locum enim unde exeunt hæc mellis flumina revertuntur, ut iterum fluant. Boni favi in labiis Sponsæ, & Sponsæ eructantes ex hoc in illud, & invicem rorantes amoris dulcedinem. Ille desuper irrorat gratiam, ista deorsum actionem gratiarum. Rursus labia Sponsæ purpurea dicuntur esse sicut vitta coccinea. Per coccinum enim charitas intelligitur, quæ est vinculum perfectionis; sicut autem vitta constringit crines, ne desuant; sic anima Deo dilecta labia sua cohibet, ne verbum malum, & inutile proferens extra se diffundatur. z *Aperitio oris illius inflammatio est, & semper laus Dei in ore ipsius*.

2. Cum autem Oratio cordis sit, non labiorum; miror cur Ecclesia ante orationem labia sibi, non cor postulet aperiri. Sed notandum, quod usus labiorum non tantum ad eloquium, sed etiã ad osculum est: consociant enim se mutuo osculantium labia, animis videlicet ad mutuum

L I I I 2 tuum

q Aug. lib. 2. c. 8. r Psalm. 49. s Chrys. in ps. 50.
t Ambros. ibid. u Psalm. 11. x Cant. 4. 3. 11.
y Gilbert in Cantic. ser. 34. z Eeck, 20. 15.

o Calix. epist. 1. p Eccl. 15. 9.

tuum congressum accedentibus, ut ait Chryso-
stomus ^a: cumque templum Dei simus, sicut
limina templi, ita os osculamur, per quod in-
greditur Christus, quando communicamus. Igi-
tur Ecclesia dum dicit, *Domine labia mea aperies,*
non tam petere videtur divinum auxilium ad lau-
des ejus dignè annunciandas, quam mysticam la-
biorum purificationem ad castissimum dilecti
osculum recipiendum. Felix anima, quæ pro-
pria conscientia testimonio intus erudita coe-
lestis Sponsi osculo se idoneam agnoscit. Felicior,
quæ unctioe magistra sentiens quanta sit gratia
diffusa in labiis Sponsi, osculum ejus jam amore
æstuans fiducialiter petit. Felicissima planè,
quæ ad ipsum osculum dignanter admissa divinæ
suavitatis inenarrabile gaudium in fervore spiri-
tus experitur, & torrente uberrimo sempiternæ
voluptatis in plenitudine gratiarum inebriatur.
O mihi si liceret è foetenti ceno iniquitatum
mearum tantisper assurgere, & terrenarum for-
dium excusso pulvere te Domine deprecari, ut
labia mea aperias, & oris impuritatem emundes.
Peccavi enim, justissime Judex, qui judicas æ-
quitate, peccavi in celum, & coram te: jam
non sum dignus levare oculos meos à terra, quan-
tò minus videre faciem tuam, ad oris tui oscu-
lum aspirare? Provolvar itaque pavidus, &
eremens ante vestigia pedum tuorum, & de in-
timis visceribus longa trahens suspiria lacrymis
meis pedes tuos rigabo. Plorabo coram te, qui
fecisti me, mala quæ feci; nec à planctu, &
oratione cessabo, donec audiam auditionem
donam, verbum consolationis; *b Remittuntur*
tibi peccata tua: donec dicas, c Consurge, con-
surge, excutere de pulvere, solve vincula colli tui
captiva filia Sion; donec sonet in auribus
meis vox illa gratissima, d Ecce sanus factus es,
jam noli peccare. Fanc adjunctus gratia tua, au-
ctus virtute, fiducia confortatus non confun-
dar præsumere potiora. Erectus de stercore
sedebo forsitan cum Principibus, & robur
accipiens à potenti dextera tua faciem tuam
Domine requiram, & quod non sine pavore,
ac tremore dico, ad os tuum caput attollam,
sperans omninò ut adimpleas me lætitia cum
vultu tuo.

^a Chryst. hom. 30. in 2. ad Cor. ^b Luc. 7. 47. ^c Isai.
52. 2. ^d Joan. 5: 14.

METRUM XXXIX.

O Tremende Rex polorum,
Vindex maxime criminum.
Cui potestas, & maligni
Vis est arbitra pectoris.
Te requiro, ad te revertor.
O mentis vigor, & amor:
Qui labores, & dolores,
Et curas hominum vides.
Parce fonti, parce servo
Mortis perpetuæ reo,
Quem catenis alligatum
Hostis tartareus tenet.
Tolle culpas, solve nexum,
Ut te perpetuo canam.
Ut videntes me solutum
Vincti horribilis neci
Angelorum turba psallant
Quæ spes sit lætæ manibus.

3. Solent corporales indigentia, rerumque
labentium curæ, & variarum imaginum confusa
phantasmata orantium mentes per diem sæpius
distrahere, & perturbare: quapropter initio
Completorii, quod ultimum diei Officium est,
versiculum illum decantamus, *Converte nos*
Dei salutaris noster, & avertè iram tuam à no-
bis. Hac enim hora ab officiis activæ vitæ ad
contemplationis studium convertimur, & se-
dato carnalium affectionum tumultu gustare,
& videre desideramus quam bonus sit Deus. Per
peccatum avertitur homo à Deo, & converti-
tur ad creaturam: *Avertierunt se,* inquit *e, & non*
servaverunt pactum, & f. facti sunt abominabiles,
sicut ea, quæ dilexerunt. Dum verò per peniten-
tiam revertitur quis ad Deum, Deus eum con-
vertit ad se per immisionem gratiæ, & ab eodem
iram suam avertit per remissionem pœnæ.
Quid est autem quod, cum oramus, *g Converte*
nos Domine ad te, & convertemur: ipse è con-
trario respondet *h Convertimini ad me, & ego*
convertar ad vos? An hoc nimirum, quod fides
Catholica protestatur, arbitrii nostri liberta-
tem cum gratiæ prævenientis efficacitate incon-
cussam manere, adeoque nos liberè Deum tra-
hentem sequi, sicut ille fortiter nos trahit, qui
dixit, *i Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus*
traxerit illum? Sic ait Bernardus & Theologus
verè
^c Psalm. 77. ^f Osee 9: 10. ^g Thren. 5: 21. ^h Zach.
1: 3. ⁱ Joan. 6: 44. & Bern. de grat. & l. arbitria.

verè Theodidactus: Tolle liberum arbitrium, non erit quod salvetur. Tolle gratiam, non erit unde salvetur. Nec dare potest salutem nisi Deus, nec capere valet nisi liberum arbitrium. Sedulius quoque in explicatione Epistolæ Pauli ad Romanos; Velle, inquit, & currere meum est, sed ipsum meum sine Dei auxilio non est meum: nam ipsa voluntas à Domino præparatur, & Deus est qui operatur in nobis & velle, & perficere. In nullo igitur gloriandum, ut Ecclesia Lugdunensis in libro de tribus Epistolis docet, quia nostrum nihil est, & sine me nihil potestis facere, dicit Dominus: tanta est tamen bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Sed hæc acerrimis scholasticorum concertationibus diu in scholis agitata tutius est simpliciter credere, quàm mendaci hominum statera curiosius examinare. Nam, sicut eleganter scribit S. Prosper in Rhegiensis Episcopos; quæ sit discretionis istius in secreto consilio Dei causa, vel ratio, & supra facultatem humanæ cognitionis inquiratur, & sine fidei diminutione nescitur: modò confiteamur neminem immeritò liberari. Nisi enim Deo vocante, docente, silvante, nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur.

4. Illud autem quod præcipit Dominus, ut convertamur ad ipsum, existimat Bernardus Doctor egregius esse mysterium regni Dei, & secretum consilium, quod solis credatur amicis. Nam quo me veram, inquit, ut convertar ad te Domine Deus meus? Si ascendero in cælum, tu illic es: si descendero in infernum, ades. Quo convertar ad te? Supra, an infra? ad dexteram, an ad sinistram? Audiamus scripturam, quam conversionem nos edoceat. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum.* Agnosce planè quo velit Dominus, ut convertamur. Ad parvulum converti necesse est, ut discamus ab eo, quia mitis est, & humilis corde. Ad hoc siquidem parvulus datus est nobis. Quid inflaris ò homo? Quid extolleris sine causa? Sublimis quidem Dominus, sed non ita proponitur tibi, ne fortè dicas, elevata est magnificentia ejus super cælos, & non potero ad eam. Prorsus vos filii Adæ, ait Abbas Igniacensis, qui nimis grandes estis in oculis vestris, & in giganteam enormitatem per superbiam excrevistis: *Nisi conversi fueritis, &*

effecti sicut parvulus iste, non intrabitis in regnum cælorum. Ego sum ostium regni, ait parvulus iste: nisi incurvetur altitudo virorum, non eos admittet humilitatis janua. Ideò nimirum conquassabit capita in terra multorum: & qui elati accedunt, repulsi capite illiso cadent retrorsum. Quid enim? Adhuc tu superbis terra, & cinis, postquam Deus factus est humilis? Adhuc magnus es in oculis tuis, postquam Deus parvulus factus est sub oculis tuis? Ille semetipsum exinanivit, ut penè videretur esse nihil, sine quo factum est nihil: & tu in immensum inflaris, extolleris existimans te aliquid esse, cum verè sis nihil. Ipse te seducis. Quod si verè humiliatus fueris, & in toto corde reversus ad omnipotentem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: *p Convertam eos, & miserebor eorum, & erunt sicut fuerunt, quando non projeceram eos.* Ideò post petitionem conversionis oramus consequenter; Et averte iram tuam à nobis: nam impietas impii non ei nocet in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua. Loquimur autem de ira Dei, quæ ad iacturum peccatores perducit, de qua scriptum est: *q Nequando irascatur Dominus, & pereatis de via justa.* Alia enim ira, qua peccantibus irascitur ad salutem, desideranda nobis est, summisque precibus flagitanda, ne fortè dicat Dominus, *Recessit zelus meus à te, ultra non irascar tibi.* Oro Domine, ut irascaris mihi in præsentis seculo, quatenus in futuro misericordias fideles consequi merear. Verumtamen cum iratus fueris, misericordiæ memor eris, sicut dicit Psalmus: *r Iratus es, & misertus es nobis.* O ira misericors, exclamat Berengosius Abbas s, quæ sic irascitur, ut subveniat: sic minatur, ut parcat: sic aufert, ut restituat: sic tradit, ut eripiat: sic destruit, ut muniat: sic abjicit, ut recipiat. O quam salubris indignatio, quæ sic avertit, ut respiciat: sic claudit, ut aperiat: sic exigit, ut dimittat: sic dejicit, ut erigat: sic perdit, ut requirat: sic mittit, ut custodiat. O ira misericors, & incomparabilis misericordia, quæ ab omnibus vitiis humana semper emundat præcordia: per quam peccator invitatur ad veniam, justus ad vitam, martyr ad palmam, confessor ad gloriam. Non enim miseretur, nisi irascatur, qui ob hoc prius irascitur, ut postea misereatur. Prævenit enim ira, ut sequatur misericordia: prævenit lacryma, ut sequatur venia: prævenit poenitentia, ut sequatur indulgentia.

1 Sedul. in epist. ad Rom. c. 9. in Prosp. ep. ad Rustinum de grat. & lib. arbitrio. in Bern. ser. 2. in cap. sequenti. O Guerræ, Ser. 1. de Nat. Domini.

LIII 3 5. Ci-
p Zach. 10:6. q Psalm 2. r Psalm 59. s Be-
reng. Ser. 1. de SS. Martyrib.

5. Cistercienses Monachi, qui Regulam S. Benedicti ad litteram exactissime observant, memoratum versiculum ante Completorium cantare non solent, id enim in Regula non invenitur expressum, cum dicat S. Pater; In primis semper diurnis horis dicatur versus, *Deus in adiutorium meum intende*. Porro hunc versum, *Deus in adiutorium meum intende*, semper in usu fuisse apud antiquos Monachos Cassianus & rei monasticae solertissimus, & primarius auctor exequitur. Hic namque versiculus, ait ille, non immerito de toto scripturarum exceptus est instrumento. Recipit enim omnes affectus quicumque inferri humanae possunt naturae, & ad omnem statum, atque universos incursum propriè satis & competenter aptatur. Habet siquidem adversus universa discrimina invocationem Dei, habet humilitatem piæ confessionis, habet sollicitudinis ac timoris perpetui vigilantiam, habet considerationem fragilitatis suæ, exauditionis fiduciam, confidentiam præsentis, semperque astantis præsidii. Qui enim jugiter suum invocat protectorem, certus est eum esse semper præsentem. Habet amoris, & charitatis ardorem, habet infidiarum contemplationem, inimicorumque formidinem, quibus perspicuus semetipsum diu noctuque vallatum, confitetur se non posse sine sui defensoris auxilio liberari. Hic versiculus omnibus infestatione dæmonum laborantibus inexpugnabilis murus est, & impenetrabilis lorica, ac munitissimus clypeus. Hujus versiculi Oratio in adversis ut eruemur, in prosperis ut servemur ne extollamur, incessabili jugitate fundenda est. Hujus inquam versiculi meditatio in tuo pectore indurupta volvatur. Hunc in opere quolibet, seu ministerio, vel in itinere constitutus decantare non desinas. Hunc & dormiens, & reficiens, & ultimis naturæ necessitatibus meditare. Hæc & alia plura diffusissime Cassian. Tanto autem sollicitius divinum auxilium initio orationis invocandum est, quanto acrius eo tempore invisibiles hostes contra nos certamen instituunt. Nam, ut S. Joannes Climacus scribit, Cum insonuit signum spiritualis tubæ ad orationem vocans invisibiliter conveniunt inimici: & alii quidem cum experrecti fuerimus nos ut iterum decumbamus lectulo hortantur. Expecta, inquit, dum compleantur principales hymni, sicque demum in Ecclesiam proficisceris. Alii cum ad orationem assistere cœperimus

t Bened. reg. cap. 18. u Cassian. coll. 10. cap. 10.
x Climac. gr. 18.

nos in somnum præcipitant. Alii suadent ut in vicem in Ecclesia colloquamur. Alii præter consuetudinem ventrem immodicè stimulant. Alii mentem nostram in turpes cogitationes pertrahunt. Alii super parietem reclinare nos ut debiles admonent. Nonnunquam verò oscitare etiam immodicè faciunt. Nonnulli risum nobis movent, ut per hunc ad indignationem contra nos Deus provocetur. Alii per summam desidia festinare nos in versuum pronuntiatione impellunt. Alii contra Psalmidiam protrahere voluptatis causa hortantur. Nonnunquam verò ori etiam insidentes nostro ira illud claudunt, ut vix aperiri posse videatur. An autem vetus Ecclesia ante D. Benedictum horis Canonicis hunc versiculum præmiserit incertum est: nec extat hujusmodi ritus indicium aliquod apud antiquos Scriptores, & quod modò ex Cassiano recitavimus, de privata oratione intelligi debet, ut Joannes Lorinus, vir multæ lectionis observat.

y Lorin. in. ps. 69.

s. V.

De Signo Crucis.

Horæ Canonica à signo Crucis incipiunt. Signi hujus antiquitas, & virtus ex sanctis Patribus. Quâ ratione manu exprimat. Alia quadam de Cruce obiter notantur.

1. **A**saluberrimo signo Crucis omnes horas auspicari solemus. Nam dum Sacerdos sacrarum precum initio divinum postulat adiutorium, eo nos contra diabolicas fraudes armamus, orantes fieri nobiscum signum in bonum, ut videant qui oderunt nos, & confundantur, quoniam Dominus psallentes adjuvat & exsolatur. Hujus tremendi, ac sacratissimi signi quanta sit virtus, quanta antiquitas, quanta potentia, si collectis hinc inde è sanctis Patribus, aliisque Scriptoribus Ecclesiasticis sententiis, & testimoniis accuratè recensere voluero, integrum volumen scribendum erit, adeò multa mihi est in hanc rem parata suppellex. Ex uberrima igitur messe spicilegium faciam. S. Clemens Romanus & signum Crucis appellat infractum signum, quia sicut signum rem custodit,

z Clem. l. 1. const. Ap. c. 16.